ΣΚΟΡΠΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ

ΑΝΕΜΟΜΑΖΩΜΑΤΑ

Η'. Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΣΤΑΜΑΤΗΣ

Ζωή μου ἦταν ἕναν καιρὸ δυσπόστατη. Παρασκευὴ ὡς Δευτέρα βράδυ, τὸ πρωὶ ἤμουν στὸ καράβι μου, τὸν «Πηνειό», ὕπαρχος καὶ κατ' οὐσίαν κυβερνήτης, γιατὶ καθὼς σᾶς εἶπα ἤδη σὲ ἄλλο μου σημείωμα, ὁ κυβερνήτης μου, ὁ θρυλλικὸς καπετὰν Σταμάτης, ἀρχικυβερνήτης τῶν τεσσάρων ποταμιῶν, ἤθελε νὰ παριστάνη κομάτι τὸ ναύαρχο, γι' αὐτὸ μοῦ εἶχε ἀφήσει ἐμένα τὴν κυβέρνησι τοῦ πλοίου. Ἂν μὲ ἐπιτηροῦσε κάπως, ὅταν βρισκόμαστε ἐν πλῷ, ὅταν εἴμαστε μέσα στὸ λιμάνι δὲν ἀνακατευόταν σὲ τίποτα καὶ ἐγὼ ἔκανα ὅ,τι ἤθελα. Κάθε μέρα λοιπὸν ὡς τὸ μεσημέρι ἤμουνα μέσα στὸ πλοῖο καὶ τὸ ἀπόγευμα ἀνέβαινα στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ βρῶ τὶς ἀγαπημένες μου φιλολογικὲς καὶ θεατρικὲς συντροφιές. Αὐτὸ ὅμως, καθὼς εἴπαμε, ἀπὸ Παρασκευὴ ὡς Δευτέρα βράδυ, γιατὶ τὴν Τρίτη τὸ πρωὶ ἀνοιγόμαστε στὸ πέλαγος γιὰ γυμνάσια ὡς τὴν Παρασκευὴ τὸ πρωὶ ποὺ γυρίζαμε πάλι στὸν Πειραιᾶ.

Τί τύπος καὶ αὐτὸς ὁ καπετὰν Σταμάτης! Ἀξίζει μὰ τὴν ἀλήθεια νὰ τὸν γνωρίσετε καὶ σεῖς. Ὅταν ἀράζαμε στὸν Πειραιᾶ, ἀμέσως ντυνότανε πολιτικὰ καὶ δὲν εἴχαμε προφτάσει νὰ δέσωμε πρυμάτσες ποὺ πᾶσκαγε, λέγοντάς μου στὴ σκάλα ποὺ τὸν κατεύοδωνα, ὅπως ἀπαιτοῦνε οἱ κανονισμοί:

— Ὕπαρχε, ἂν μὲ θέλης τίποτα, ἢ εἶνε κανένα χαρτὶ νὰ ὑπογράψω, ξέρεις, στὸ γραφεῖο μὲ βρίσκεις πάντα.

Βέβαια οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ δὲν ἔχουν γραφεῖα ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι τους, μὰ αὐτὸς γραφεῖο ἐννοοῦσε τὴν ταβέρνα τοῦ κουμπάρου του, ποὺ βρισκόταν μερικὰ βήματα πιὸ πέρα ἀπὸ κεῖ ποὺ δέναμε πρυμάτσες.

Μιὰ μέρα ποὺ ἔτυχε κάτι ἐπεῖγον, πῆγα νὰ τὸν βρῶ καὶ ἐγὼ σ' αὐτὸ τὸ περιλάλητο γραφεῖο. Μόνο κάτι βαρέλια, δυὸ-τρία σιδερένια τραπεζάκια καὶ μερικὰ σκαμνιά, ἦταν ὅλη ἡ ἐπίπλωση τοῦ γραφείου. Γύρω ἀπὸ ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ τραπέζια ὁ καπετὰν Σταμάτης μὲ μιὰ παρέα ἀπὸ μαστόρους, ἀραμπατζῆδες, ψαράδες καὶ βαρκάρηδες. Ἔτσι εἶνε οἱ μπεκρῆδες, παρέα θέλουν νὰ πιοῦνε καὶ ἅμα δὲ βρίσκουν, τσουγκρίζουν μὲ ὅποιον καὶ νἆναι.

Ἅμα μὲ εἶδε ἐμένα, κάπως βέβαια ντράπηκε γιὰ τὴ συντροφιά του, μὰ ἀμέσως προσπάθησε νὰ μπαλώση τὰ πράματα μ' ἕνα ταβερνίστικο φιλοσοφικὸ ἀπόφθεγμα:

— Παντελῆ, κάτσε νὰ πῆς ἕνα κρασὶ μαζύ μας καὶ μὴν κυττᾶς ποτὲ μοῦτρα, κύττα καρδιές!

Μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἦταν ὁ θαυμαζόμενος. Μιλοῦσε καὶ τὸν κύτταζαν στὰ μάτια, ἀστειευόταν καὶ γελοῦσαν μὲ ὅλη τὴν καρδιά τους. Ἦταν ὁ ἐκλεκτός τους, τὸ ἴνδαλμά τους. Ἡ μισὲς πηγαινοερχόντουσαν καὶ ὅλο αὐτὸς κερνοῦσε, δὲν ἄφινε βέβαια κανέναν ἄλλον νὰ πληρώση. Ἐχάλαγε κάθε βράδυ, πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸ μισθό του.

Μὰ δὲν ἦσαν μόνο τὰ κεράσματα, ἦσαν καὶ οἱ λοταρτζῆδες. Τὸν ξέρανε καὶ πάντα τὸν τριγυρίζανε γιὰ νὰ τὸν ἀρμέγουνε. Ἤρθε ἕνας ἀπὸ δαύτους μ' ἕνα πεπόνι. Τὸ καλύτερο πεπόνι δὲν εἶχε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ περισσότερο ἀπὸ πενῆντα λεφτά, βία μιὰ δραχμή. Ἄρχιζε νὰ παίζη γιὰ νὰ πάρη τὸ πεπόνι. Καμμιὰ φορὰ πέτυχε τὸν ἀριθμό, ἀφοῦ εἶχε ἤδη χάσει δέκα δραχμές. Φωνάζει ἐνθουσιασμένος, κυλῶντας τὸ πεπόνι πρὸς ἐμένα τὸ νεοφερμένο.

— Ἐπὶ τέλους τοῦ τὸ πήραμε καὶ σχετικῶς συμφερτικά. Σφάχτο ἐσύ, Παντελῆ, ποὺ εἶσαι ὁ πιὸ νέος.

Καὶ τραβοῦσε ποτῆρες τοῦ νεροῦ γεμάτες κρασὶ καὶ δόστου ἐνθουσιαζόταν καὶ ἀγόρευε, διηγόταν ἀνέκδοτα, ἀστεῖα καὶ ἤθελε πάντα αὐτὸς νὰ ἔχη τὸ λόγο καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ τὸν θαυμάζουν.

— Παντελῆ, μοῦ εἶπε κάποτε, τί μανία σοῦ κόλλησε νὰ τὸ ρίξης στὴ φιλολογία; Εἶσαι ἀπὸ οἰκογένεια ναυτικὴ καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ σ' ἀρέση τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴ θάλασσα.

— Καὶ σεῖς γιατὶ φιλολογεῖτε; Τοῦ λέω ἐγώ.

— Ἐγώ; Δὲν τᾶπαθα ἀκόμα αὐτὸ τὸ κακό.

— Ὅταν διηγεῖσθε στὴν ταβέρνα καὶ θέλετε ὅλοι οἱ ἄλλοι νὰ σᾶς ἀκοῦνε καὶ νὰ σᾶς θαυμάζουν, τί ἄλλο κάνετε;

— Μὰ αὐτὰ εἶνε καμώματα τοῦ κρασιοῦ, Παντελῆ μου.

— Καὶ μένα εἶνε καμώματα τοῦ κρασιοῦ.

— Μὰ σὺ δὲν πίνεις στάλα!

— Μεθάω χωρὶς νὰ πίνω. Ὁ Βάκχος καὶ ὁ Διόνυσος εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶμα, ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπο σὲ δύο ἀλλοτροπικὲς μορφές. Ὁ Βάκχος εἶνε ἡ Ταβέρνα, ὁ Διόνυσος εἶνε ἡ Τέχνη.

— Δὲ μοῦ λές, Παντελῆ, μήπως τὰ πῆρες ἀλλοῦ τὰ σκονάκια σου καὶ μᾶς ἤρθες ἐδῶ γινομένος; Μίλα καλά, τί μεθυσμένες εἶνε αὐτὲς ἡ κουβέντες ποὺ μᾶς λές; Καλὰ τὸ εἴπες πὼς μεθᾶς χωρὶς νὰ πίνης.

* * *

Εἶχε δυὸ ἀδερφοὺς μεγαλείτερους, ἕναν πολιτευόμενο ποὺ ἔγινε καὶ πολλὲς φορὲς ὑπουργός, καὶ ἕναν ἄλλο ἀξιωματικὸ τοῦ ναυτικοῦ καὶ αὐτόν, ποὺ ἦταν ναύαρχος. Μιὰ φορὰ τὸν φώναξε ὁ μεγαλείτερος ἀδερφός του, ὁ πολιτευόμενος, ὁ καὶ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ λέει:

— Μᾶς ἔκανες ρεζῆλι, θὰ πάψης πειὰ νὰ πίνης; Κάνεις παρέα μ' ἕνα σωρὸ ξυπόλυτους καὶ μπεκρολογᾶς. Αὐτὰ δὲν ταιριάζουν οὔτε στὴ θέσι σου, οὔτε στὴν οἰκογένειά μας.

— Οἰκογένειά μας, εἴπες;

— Ναί, στὴν οἰκογένειά μας. Μᾶς ἐκθέτεις.

— Καὶ μήπως τὸ θέλω ποὺ πίνω; Ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ ἔχω ἀπὸ τὴν οἰκογένεια, κληρονομικό. Ἔπινε καὶ ὁ πατέρας μας.

— Ψέμματα!

— Ψέμματα; Δὲ μοῦ λὲς ἐσὺ τὸ θέλεις ποὺ σοῦ ἀρέσουν ἡ γυναῖκες καὶ ὁ ἀδερφός μας ὁ ναύαρχος τὸ θέλει ποὺ χάνει κάθε βράδυ μάτσο λεφτὰ στὴν Ἀθηναϊκὴ Λέσχη; Ὅταν μοῦ λὲς νὰ μὴν πίνω, εἶνε σὰν νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ νὰ πάψης νὰ κυνηγᾶς τὶς γυναῖκες ἢ ν' ἀφήση ὁ ἀδερφός μας τὴν τραπουλα. Ὅλα αὐτὰ εἶνε μέσα στὸ αἷμα μας. Ὁ πατέρας μας ὅλα τὰ εἶχε, Θεὸς σχωρέστον! Καὶ γυναικᾶς ἦταν καὶ χαρτοπαίχτης καὶ μπεκρῆς. Λοιπὸν δὲν μποροῦμε νἄχουμε παράπονα, μοίρασε δίκαια τὴν περιουσία του. Σ' ἐσένα ἄφησε τὸ ἐλάττωμα τῶν γυναικῶν, στὸν ἀδερφό μου τὰ χαρτιὰ καὶ σ' ἐμένα τὸ μικρότερο ὅ,τι περίσσευε, τὸ ἀσηκλάκι τοῦ κρασιοῦ.

* * *

Μιὰ ἄλλη φορὰ στὴν ταβέρνα ἔσκυψε μυστικὰ καὶ μοῦ εἶπε:

— Μοῦ λέει ὁ ἀδερφός μου ὁ ὑπουργὸς νὰ μὴν πίνω, γιατὶ λέει δὲν ταιριάζει στὴ θέσι μου. Ἀπὸ λόγια ξέρω καὶ γώ, μὰ ἅμα εἶνε ἐκλογὲς ἐμένα στέλνει καὶ φωνάζει. Τοὺς βλέπεις ὅλους αὐτούς, στὴ φωτιὰ μπορεῖ νὰ πέσουν γιὰ μένα! Παίρνω μπάλα ὅλες τὶς ταβέρνες καὶ κάθε ἐκλογὴ πίνω τὸ Νιαγάρα. Θαρρεῖς μοῦ κάνει γοῦστο νὰ χαλάω τὸ στομάχι μου, μὰ τί νὰ κάνης; Γιὰ χάρι τοῦ κόμματος. Ὁ Θεοτόκης τὸ ξέρει αὐτό, γι' αὐτὸ μ' ἔχει σὲ ὑπολάθεια. Τὸν ἔχω ταξειδέψει πολλὲς φορές. Τοῦ ἀρέσουν καὶ αὐτουνοῦ ἡ γυναῖκες, ὅπως καὶ τοῦ ἀδερφοῦ μου, μὰ καὶ στὴν τράπουλα δὲν πάει πίσω...

— Δὲν πίνει ὅμως.

— Ποιός στὸ εἶπε; Ποτῆρι γερὸ ὁ Κεντες, μονάχα ποὺ εἶνε ἀριστοκράτης καὶ δὲν καταδέχεται νὰ πιῆ σὰν καὶ μᾶς ρετσίνα. Τραβάει σαμπάνια καὶ ἐκεῖνα τὰ κιτρινοπράσινα ζαχαρᾶτα εὐρωπαϊκὰ σαχλόπιοτα... Ἄνθρωπος μ' ἐλαττώματα. Ἄκου με ἐμένα, Παντελῆ, δὲν μπορεῖς νὰ γίνης σπουδαῖος, ἄνθρωπος μὲ ζωὴ καὶ δράσι, ἂν δὲν ἔχης μεράκια!

* * *

Καὶ ἦταν γραφτὸ κ' ἐγὼ νὰ δῶ μιὰ συνάντησι τοῦ Κερκυραίου εὐπατρίδη μὲ τὸν θρυλλικὸ καπετὰν Σταμάτη, ὅπου μοῦ δόθηκε εὐκαιρία νὰ θαυμάσω τὴ σιδερένια θέλησι τοῦ τελευταίου. Ὄχι ὁ καπετὰν Σταμάτης, δὲν ἦταν κοινὸς ἄνθρωπος· εἶχε μέσα του τὴν ψυχὴ τῶν προγόνων του, τῶν ἀνθρώπων τοῦ 21. Μὰ δὲ βρέθηκε περίστασι νὰ δείξη τὴ ζωτικότητά του. Γεννημένος σὲ μιὰ ἀχάριστη ἐποχὴ τὄριξε ἀπογοητευμένος στὸ κρασί. Ἔπρεπε κάπου νὰ ξεσπάση. Δὲν ἦταν ἀπὸ κείνους ποὺ γεννήθηκαν νοικοκυραῖοι καὶ ἀρκοῦνται σὲ μιὰ ἄνοστη καὶ ταχτικὴ ζωή.

Μιὰ μέρα λοιπὸν λαβαίνουμε μὰ ἐπείγουσα διαταγὴ ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο. Ἀφοῦ ὁ κυβερνήτης ἔλειπε, τὴν ἄνοιξα ἐγώ. Ἔλεγε νὰ ἑτοιμαστοῦμε γιατὶ τὸ πρωὶ στὶς ἑννιὰ θὰ πηγαίναμε ὁλόκληρο τὸ ὑπουργικὸ συμβούλιο στὸν Πόρο. Ἦταν καλοκαῖρι καὶ εἴμαστε ἀραγμέ-

νοι στὸ Φάληρο. Στέλνω λοιπὸν ἀμέσως ἕνα ναύτη στὸν Πειραιᾶ νὰ εἰδοποιήση τὸν καπετὰν Σταμάτη στὸ σπίτι του ἢ ἂν δὲν τὸν εὕρισκε σπίτι του στὸ... Γραφεῖο, στὴν ταβέρνα δηλαδὴ τοῦ κουμπάρου του. Μὰ ὁ ναύτης γύρισε ἄπραχτος, δὲν τὸν βρῆκε πουθενά. Τὸν εἶχανε χάσει καὶ ἀπὸ τὸ σπίτι του, ἀπὸ τὸ πρωὶ ποὺ ἔφυγε δὲν ξαναφάνηκε. Ξαπολάω, λοιπὸν λιντοὺς καὶ δεμένους, μιὰ κουστωδία ὁλάκαιρη ἀπὸ ναῦτες νὰ ψάχνουν ὅλες τὶς ταβέρνες τοῦ Πειραιᾶ γιὰ νὰ τὸν βροῦνε. Κατάλαβα πὼς κάποιο ἔκτακτο γλέντι εἶχε τύχει καὶ κάποιο μεζὲ θὰ εἶχε βάλει μὲ τὴν παρέα του. Μὰ ἀπελπισία, δὲ βρισκόταν πουθενά. Τέλος πάντων ἐγὼ ἔκανα ὅλες τὶς προετοιμασίες τοῦ ἀπόπλου καὶ εἶχα τὴν ἐλπίδα πὼς ἐπὶ τέλους τὴ νύχτα θὰ γυρίση σπίτι του. Μὰ πέρασαν τὰ μεσάνυχτα, ξημέρωσε κι' ὁ καπετὰν Σταμάτης δὲν ἔδωσε σημεῖα ζωῆς. Στὸ σπίτι του δὲν ἀνησυχοῦσαν γιατί τοὺς τὸ ἔκανε συχνά. Μὰ ἐγὼ τί θὰ ἔλεγα στὸ ὑπουργικὸ συμβούλιο, ἅμα μὲ ρωτοῦσαν ποῦ εἶνε ὁ καπετάνιος μου; Ἤρθε ὀκτὼ ἡ ὥρα τὸ πρωί, ἔγινε ἡ ἔπαρσις τῆς σημαίας, μὰ ὁ καπετάνιος πουθενά. Ἔστειλα καὶ τὴ βάρκα ἔξω μ' ἕνα ὑπαξιωματικὸ νὰ περιμένη τοὺς ὑπουργοὺς καὶ σχεδίαζα μαζὺ μὲ τὸ γιατρὸ τοῦ πλοίου τί ἀρρώστεια θὰ ποῦμε πὼς ἔπιασε ἔξαφνα τὸν καπετάνιο μας. Ἡ ἄγκυρα ἦταν ἀπίκο καὶ εἴμαστε ἕτοιμοι γιὰ ξεκίνημα.

Τὸ ρολόϊ τοῦ πλοίου χτυποῦσε ἐννιά. Κύτταζα μὲ τὰ κιάλια στὴν ἐξέδρα νὰ δῶ ἂν ἔφταναν οἱ ὑπουργοί. Γιὰ τὸν καπετάνιο πειὰ ὅλοι στὸ πλοῖο εἴχαμε ἀπελπιστεῖ. Σὲ λίγο εἴδαμε τὴ βάρκα νὰ ξεκινάη ἀπὸ τὴν ἐξέδρα μὲ μέσα τοὺς ὑπουργούς, ὅταν ἔξαφνα ἕνας ναύτης φωνάζει :

— Νὰ ὁ καπετάνιος !

Πραγματικῶς βλέπουμε ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Καστέλλας μιὰ ἐμπορικὴ βάρκα νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ πλοῖο μας. Ὁ βαρκάρης τραβοῦσε κουπὶ μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις του καὶ ὁ καπετάνιος μας ὄρθιος στὴν πρύμνη τοῦ ἔδινε κουράγιο νὰ τραβάη.

Τώρα ἐδῶ παρουσιαζότανε ἕνα ζήτημα. Ποιὰ βάρκα θὰ φτάση πρωτήτερα, ἐκείνη μὲ τοὺς ὑπουργοὺς ἢ τούτη μὲ τὸν καπετάνιο ; Ἔπρεπε κάπως νὰ φτάση πρωτήτερα γιὰ νὰ ὑποδεχθῆ ὁ κυβερνήτης στὴ σκάλα τοὺς ὑπουργούς. Φώναξα κι' ἐγὼ στὸν καπετὰν Σταμάτη πὼς ἔπρεπε νὰ διαστῆ καὶ δόστου ἐκεῖνος φορτάρωσε τὸ βαρκάρη. Καὶ ἔγινε τὸ θαῦμα. Ἡ μικρὴ ἡ βαρκοῦλα ἔκανε φτερὰ καὶ ἔπιασε τὴν ἀριστερὴ μας σκάλα, ἕνα λεφτοτυλόκι πρὶν ἡ μεγάλη βάρκα ζυγώσει στὴ δεξιὰ σκάλα.

— Γλήγορα, κύριε κυβερνήτα, πηγαίνετε ν' ἀλλαξτε, νὰ βάλτε στολή. Τοὺς ὑποδέχομαι ἐγὼ καὶ σᾶς δικαιολογῶ πὼς δῆθεν εἴσαστε ἀπασχολημένος.

— Γειά σου, ὕπαρχε, μοῦ λέει· μοναστηρήσιο ἦταν, περίφημο κρασί. Μοῦ τὸστειλε ὁ γούμενος τῆς κυρὰ-Παναγιᾶς. Τρεῖς χιλιάρες τὶς κοπανίσαμε ποὺ πῆγε καπνός !

Μὰ ποῦ νὰ τοῦ πῶ πειὰ ν' ἀλλάξη ! Κάλύτερα νὰ μὴν ἐρχόταν καθόλου, στὰ χάλια ποὺ ἦταν ! Σκόνταψε στὸ κατάστρωμα καὶ ὥς ποὺ νὰ βρῆ τὴ σκάλα νὰ κατέβη στὸ διαμέρισμά του, πήγαινε ποντζίροντας σὰν τραμπάκουλο· χτυποῦσε ἀπὸ τὴ μιὰ μπάντα στὴν ἄλλη τοῦ καραβιοῦ.

Ἤδη εἶχε ζυγώσει καὶ ἡ μεγάλη βάρκα μὲ τοὺς ὑπουργοὺς καὶ ἔτρεξα νὰ τοὺς ὑποδεχθῶ, ὅταν τὸν βλέπω, καλὰ-καλὰ δὲν εἶχε ἀκόμα κατέβει, τὸν βλέπω δίπλα μου ἐν στολῇ μὲ τὸ χέρι στὸ κασκέτο, νὰ χαιρετάη στρατιωτικῶς τὸν Κόντε καὶ νὰ δίνη τὸ χέρι του στὴν κόρη τοῦ Θεοτόκη, νὰ τὴν βοηθήση ν' ἀνέβη τὴ σκάλα, σὰν τέλειος τζέντλεμαν, χωρὶς νὰ σκοντάφτη καθόλου, λὲς καὶ εἶχε ξυπνήσει τώρα ἀρέσκος ἀπὸ τὸν ὕπνο.

Τους πῆγε ἀμέσως στὴ γέφυρα. Ἀνέβηκε κ' αὐτὸς σὰν παιδάκι μὲ μεγάλη σβελτέτσα, φώναξε τὸν καμαρότο καὶ τοὺς παράγγειλε ἀναψυκτικὰ καὶ ἐνῶ ἔδινε διαταγὲς γιὰ τὴν ἄπαρσι, δηγόταν μὲ σεμνότητα διάφορα ἀνέκδοτά του καὶ οἱ ὑπουργοὶ γελοῦσαν καὶ ἡ κόρη τοῦ πρωθυπουργοῦ μοῦ ἔλεγε ἔπειτα : «Τί χαριτωμένος ἄνθρωπος ὁ καπετάνιος σας ».

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τὸ Θ' μέρος.

Η ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Εἶνε ἀποδειγμένο, ὅτι οἱ Ἰνδοὶ ἐγνώριζαν καὶ ἐφήρμοζαν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸν ὑπνωτισμό. Ἐπίσης οἱ ἀρχαῖοι Ἐτροῦσκοι ἤξεραν πρῶτοι τὴν τέχνη νὰ δουλώνουν τὰ δόντια μὲ χρυσάφι. Τέλος ἀρκετοὶ προϊστορικοὶ λαοὶ γνώριζαν πολὺ πιὸ πρὶν ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς γιατροὺς νὰ κάνουν, ὅταν ἦταν ἀνάγκη, διατρήσεις κρανίων.

Ὁ ποιητὴς Ρῶμος Φιλύρας
(Σκίτσο τοῦ κ. Ν. Καστανάκη)

ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ — ΤΟΥ κ. ΡΩΜΟΥ ΦΙΛΥΡΑ

Η ΠΕΤΡΙΑ

Ὁ ἀγαπητός μας ποιητής, ὁ ἀξέχαστος φίλος κ. Ρῶμος Φιλύρας, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς στείλη αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἀπὸ τὴν κλινικὴ ὅπου νοσηλεύεται, ἀρκετὴ ἔμμετρη καὶ πεζὴ συνεργασία του. Οἱ στίχοι καθὼς καὶ τὰ πεζὰ τοῦ κ. Φιλύρα θὰ δημοσιευθοῦν στὸ «Μπουκέτο», μὲ τὴ σειρά τους. Ἀρχίζουμε σήμερα μ' ἕνα μικρὸ πεζογράφημα τοῦ ποιητοῦ.

Δὲν εἶμαι τρελλὸς μόνον τώρα, στὴν ἀρρώστεια μου, στὴν ὑπερκότωσι τὴν τελευταία καὶ δυνατὴ ποὺ ἔπαθα, τὴν κρισιμώτερη ἀπ' τὶς ἄλλες καὶ ποὺ μ' ἔρριξε βαθμηδόν, ἀπὸ ὀκταετίας, στὸ χάος, σ' ἕνα τρομερὸ χάος ἀπεγνωσμένης ἐκκρεμότητος. Εἶμαι τρελλὸς ἀπὸ καιρό. Αὐτὸ μοῦ συνέβη ἴσως ἐκ φύσεως, ἴσως ἀπὸ τὸ ἐξῆς γεγονὸς ποὺ μοῦ ἔτυχε ὅταν ἤμουν 7 χρονῶν παιδὶ ἀκόμα, καὶ ποὺ μόλις ἐπήγαινα στὴν πρώτη τάξι τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

Ἐκεῖνο τὸ πρωὶ ἦταν Κυριακὴ ἢ γιορτή, μιὰ γιορτὴ ἐξαιρετέα γιὰ τὸ σχολεῖο, ἀτ' τὶς δεσποτικές. Ἔξω ἀπ' τὸ χαμηλό, ἰσόγειο λιθοτρίβι, ποὺ βρίσκεται κοντὰ στὴν παραλία τοῦ χωριοῦ μου, λίγο πιὸ ἐπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, κοντὰ σὲ μιὰ μικρὴ ἀποθήκη σταφιδος κι' ἔξω ἀπὸ τὸν περίβολο τοῦ σπιτιοῦ ὅπου καθόμουν κι' ὅπου εἶδα, πρώτη φορά, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἔπαιζαν μερικὰ παιδιά, τῶν ἀνωτέρων τάξεων, τσικάκι.

Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν κι' ὁ Θεμιστοκλῆς, ἕνας ξανθός, μεγαλείτερος ἀπὸ μένα. Ἐγώ, μὴν παίζοντας, γιατὶ ἀπὸ τότε καὶ πάντοτε δὲ μ' ἄρεσαν τὰ τυχερὰ παιγνίδια καὶ τὰ χαρτιά, ἀλλὰ μόνον ἡ μελέτη, τὰ ποιήματα, ἡ φιλολογία καὶ ἡ γυναῖκες, ἡ θάλασσα καὶ τὰ χαλίκια, εἶχα τὴ χαζομάρα νὰ κυττῶ αὐτοὺς τοὺς δυὸ ποὺ παίζανε μὲ κάποια ἀφοσίωσι ἀνεξήγητη γιὰ τὴν ἔπειτα ζωή μου, ποὺ οὐδέποτε κύτταξα, σὲ καφενεῖο ἢ σὲ σαλόνι, ἀποπάνω ἀπ' τὸ παίξιμό τους παίχτες ἢ τοὺς παρηκολούθησα χαζεύοντας.

Σὲ λίγο, ἄν καὶ μοῦλεγαν νὰ μὴ πλησιάζω, μὴν τύχη καὶ μὲ πάρει ἡ πέτρα, ἐγὼ ἐστάθηκα ἄτυχος καὶ μὲ πῆρε. Μὲ πῆρε ἡ καταραμένη, στὴ μέση τοῦ κεφαλιοῦ, στὸ μέτωπο.

Ἦταν μιὰ δξεία, κοφτερὴ καὶ μυτερὴ πέτρα, ἡ ὁποία, καθὼς ἤμουν σκυμμένος καὶ παρακολουθοῦσα, σὲ κάποια ὁπωσδήποτε ἀπόστασι τὸ παιγνίδι, μὲ πῆρε ξυστά. Βρύσα τὰ αἵματα τότε ξεπήδηξαν ἀπ' τὸ καϋμένο, τὸ τρυφερό, τὸ ἁπαλὸ κι' ἄπλαστο μέτωπό μου, καὶ μιὰ ἔμμονη ζάλη, δυνατὸς πονοκέφαλος μ' ἄρχισε, ἐπίμονος.

Ὡς ποὺ νὰ τρέξω στὸ σπίτι καὶ στὸ φαρμακεῖο, ἡ καϋμένη ἡ μητέρα μου, ἡ μακορίτισσα, ὁ πατέρας μου κι' ἡ τρυφερὴς ἀδελφοῦλα μου τρόμαξαν, ἔχασα πολύ, ἄφθονο αἷμα ποὺ ἔτρεχε ποτάμι.

Ἀπὸ τότε, ἔφαγα ὄχι τὴν πετριὰ τῆς μεγαλοφυΐας, ποὺ λένε, ἀλλὰ τὸν ἑαυτό μου. Ἦταν ἡ πρώτη ἐπικατάρατη μείωσις ποὺ πάθαινα. Μείωσις σὲ αἷμα ποὺ μ' ἄφησε βλάβη καὶ σημάδι στὸ μέτωπο, σὰν σφραγῖδα καὶ μοῦ διετάραξε τὴ φυσιολογικὴ λειτουργία.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη πετριὰ τῆς ζωῆς μου, ἡ πετριὰ τῆς τρέλλας !...

13—9—31. ΡΩΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ

ΕΝΑ ΠΕΡΙΕΡΓΟ ΔΕΝΤΡΟ

Στα δάση τῶν Ἰνδιῶν ὑπάρχει ἕνα περίεργο δέντρο ποὺ παράγει μικροὺς καρπούς, ὁμοίους καὶ στὸ σχῆμα καὶ στὸ χρῶμα μὲ τὰ κεράσια. Τὰ φύλλα τοῦ δέντρου αὐτοῦ εἶνε πλατύτατα, ἔχουν σχῆμα κορδιᾶς καὶ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν περιχώρων ὡς πάτα. Τὸ πιὸ περίεργο ὅμως εἶνε ὅτι τὰ κλαδιὰ τοῦ ἴδιου δέντρου γέρνουν πάντα πρὸς τὴ γῆ καὶ κρέμονται κάτω σὰν σκοινιά, μέχρις ὅτου φτάσουν στὸ χῶμα καὶ ριζωθοῦν σ' αὐτό. Τότε χοντραίνουν σιγὰ-σιγά. γίνονται νέα δέντρα καὶ βγάζουν καινούργια κλαδιά, τὰ ὁποῖα γέρνουν πάλι καὶ ριζώνονται στὴ γῆ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο σχηματίζεται ὁλόκληρο δάσος ἀπ' αὐτὰ τὰ κλαδιά, τὰ ὁποῖα μοιάζουν μὲ κολῶνες ποὺ βαστάζουν μιὰ πράσινη στέγη. Ἀναφέρεται σχετικῶς ὅτι ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ δέντρα μεγάλωσε σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε ἀπέκτησε τρακόσους πενῆντα μεγάλους κορμοὺς καὶ τρεῖς χιλιάδες μικροτέρους, ποὺ ἦσαν ἕτοιμοι κι' αὐτοὶ νὰ ριζοβολήσουν. Λέγεται ἀκόμη ὅτι κάτω ἀπὸ τὸν ἀπέραντο θόλο τοῦ δέντρου αὐτοῦ περνοῦν δυὸ δρόμοι, σὲ ἀρκετὴ ἀπόστασι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον κι' ὅτι βρῆκαν κάποτε καταφύγιο 7,000 πολεμισταὶ ὑπὸ τὸ φύλλωμά του.